

PUHETERAPEUTIN AMMATTIEETTISET PERIAATTEET

Hyväksytty kevätiliittokokouksessa 22.5.2025

Puheterapeutin ammattietiikka

Terveydenhuollon toimintaa säätelee lainsäädäntö. Terveydenhuollon ammattihenkilöitä ohjaavat myös eettiset periaatteet.

Etiikka on tieteenhaara, joka tutkii oikeaa ja väärää sekä ihmisen moraalista toimintaa. Ammattietiikka tarkoittaa ammatin harjoittamista koskevia eettisiä normeja, jotka auttavat ymmärtämään ammatillista osaamista ja siitä seuraavan vallankäytön rajoitteita ja velvoitteita (Etene, 2011). Ammattietiikan tarkoituksena on määritellä ammattia harjoittavan henkilön hyväksyttävää käyttäytymistä (Airaksinen & Friman, 2008). Terveydenhuollon ammattietiikassa kunnioitetaan ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta (Etene, 2001). Terveydenhuollon toiminnassa kaikkein pysyvintä on terveyden ja toimintakyvyn edistäminen. Ammattietiikkaan liittyvistä velvollisuuksista on säädetty laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä (15 §, Finlex 1994/559).

Suomen Puheterapeuttiliiton *puheterapeutin ammattieettiset periaatteet* pohjautuvat yhteiskunnallisiin arvoihin, lainsäädäntöön, aiempiin eettisiin ohjeisiin sekä ammattikunnan sisällä käytyihin keskusteluihin. Puheterapeuttiliiton strategiassa kuvatut arvot ovat myös ohjeiden taustalla.

Puheterapeutti on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Puheterapeutin ammattieettisten periaatteiden tavoitteena on antaa työkaluja eettisesti kestävänn toiminnan toteuttamiseen. Ammattietiikassa on pohjimmiltaan kyse arkipäiväisistä asioista. Ammattieettiset periaatteet auttavat ymmärtämään, mikä on puheterapeutin ammatissa hyväksyttyä ja hyvien normien mukaista toimintaa.

Puheterapeutin ammattieettiset periaatteet

1. Puheterapeutti edistää asiakkaan mahdollisimman itsenäistä ja hyvää toimintakykyä.
2. Puheterapeutti kohtelee asiakastaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti sekä kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta.
3. Puheterapeutti tietää, mitä lainsäädännössä säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista.
4. Puheterapeutti dokumentoi työtänsä sen mukaan, mitä potilasasiakirjoista laissa ja kansallisesti sovituissa ohjeissa säädetään. Dokumentointi turvaa sekä asiakkaan että puheterapeutin oikeuksia.
5. Puheterapeutti huolehtii salassapitovelvollisuudesta siten, kuin laissa siitä säädetään. Puheterapeutti on tietoinen käyttämiensä teknisten ratkaisujen tietoturvallisuudesta.
6. Yrittäjän asemassa toimiessaan puheterapeutti tiedostaa yrittäjyyteen liittyvät vastuut ja velvoitteet.
7. Puheterapeutti toteuttaa työtänsä parhaan käytettävissä olevan vaikuttavuustiedon ja yleisesti hyväksyttyjen kliinisten käytäntöjen mukaisesti. Hän ylläpitää jatkuvasti omaa ammattitaitoaan. Puheterapeutti tunnistaa oman osaamisensa ja voimavarojensa rajat sekä ymmärtää työnohjauksen merkityksen työnsä tukena.
8. Puheterapeutin päätöksenteon tulee perustua aina yksilölliseen tarveharkintaan. Puheterapeutti arvioi objektiivisesti ja realistisesti asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumisen mahdollisuuksia. Hän huomioi asiakkaan tarpeet ja voimavarat sekä suunnittelee kuntoutuksen tavoitteet ja toteutuksen yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähiympäristönsä kanssa.
9. Puheterapeutti käyttää olemassa olevat resurssit vastuullisesti. Mikäli puheterapian resurssit ovat asiakkaiden yksilöllisestä näkökulmasta tai laajemmin palveluiden järjestämisen kannalta riittämättömät, puheterapeutin velvollisuutena on tuoda tämä esille logopediseen tietoon ja ammatilliseen osaamiseen perustuen.
10. Puheterapeutti mukauttaa viestintäänsä asiakkaalleen ja hänen läheisilleen soveltuvaksi. Puheterapeutti varmistaa, että asiakas on ymmärtänyt asian ja saa ilmaista tahtonsa omien mahdollisuuksiensa puitteissa kaikissa toimintaympäristöissään.
11. Puheterapeutti kunnioittaa toisia puheterapeutteja ja muita ammattilaisia. Kollegiaalisuus ei ylitä kuitenkaan asiakkaan oikeuksia tai etua. Puheterapeutti kunnioittaa konsultaatiotilanteissa kollegan kouluttautuneisuutta erityisaloille ja/tai -menetelmiin sekä ajallisia resursseja.

12. Opiskelijan toimiessa puheterapeutin sijaisuudessa tai määräaikaisessa tehtävässä laillistetun puheterapeutin tulee valvoa työtä. Opiskelijan on oltava tietoinen oman osaamisensa ja voimavarojensa rajoista.
13. Puheterapeutti tukee tieteellistä logopedista tutkimusta. Tutkijana toimiessaan hän noudattaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä.
14. Etäpalveluja (esim. etäterapia, verkko-/nettiterapia) antava puheterapeutti noudattaa Valviran ohjeita ja muita olennaisia etäpalveluihin liittyviä suosituksia. Etäpalveluja antava puheterapeutti tiedottaa asiakasta etäkuntoutuksen luonteesta ja tarvittaessa myös lähipuheterapiaan pääsyn vaihtoehtoista. Puheterapeutti käyttää etäterapioissaan vain sellaisia kuntoutus- ja arviointimateriaaleja, joiden verkkovälitteinen käyttö on sallittua.
15. Osallistuessaan yhteiskunnalliseen keskusteluun puheterapeutti edistää kannanotoissaan ja toiminnallaan puheterapian asiakkaiden ja puheterapeuttien asemaa.
16. Puheterapeutti viestii sosiaalisessa mediassa muita somen käyttäjiä kunnioittaen ja vastuullisesti. Puheterapeutin toimiessa somessa, on tärkeä erottaa ja tunnistaa eri roolit yksityishenkilönä ja ammattilaisena. Myös yksityishenkilönä somessa on hyvä muistaa edustavansa ammattikuntaansa. Puheterapeutin ei tule aktiivisesti hakeutua somessa vuorovaikutukseen nykyisten tai entisten asiakkaiden kanssa. Puheterapeutti ei koskaan käsittele somessa asiakastapauksia eikä ilmaise nimellä tai muulla tunnistetiedolla asiakkaan arjen toimintaympäristöjä.

Lähteet:

Airaksinen, T. & Friman, M. (2008). *Asiantuntija-ammattien etiikka*. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Autti-Rämö, I. (2025). *Etiikka terveydenhuollon päätöksissä*. Duodecim.

Etene (2001). *Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet*. Etene-julkaisuja 1. Etene. Saatavilla osoitteesta <https://etene.fi/julkaisut/2001>.

Etene (2011). *Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta*. Etene-julkaisuja 32. Etene. Saatavilla osoitteesta: <http://www.etene.fi/julkaisut/2011>

Finlex (2015). Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Haettu 10.9.2024 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559#L3P15>

Valvira (n.d.). Etäpalvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa. Haettu 6.4.2025 osoitteesta <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/etapalvelut>